

> Retouradres Postbus 20701 2500 ES Den Haag

de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Plein 2
2511 CR Den Haag

Ministerie van Defensie

Plein 4
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Datum 11 februari 2015
Betreft Antwoorden op vragen over F-35 testresultaten

Onze referentie

BS2015002792

*Bij beantwoording datum,
onze referentie en betreft
vermelden.*

Hierbij bied ik u de antwoorden aan op de vragen van het lid Hachchi (D66) over bewerkte testresultaten van de F-35 (ingezonden 22 januari 2015 met kenmerk 2015Z00983).

DE MINISTER VAN DEFENSIE

J.A. Hennis-Plasschaert

Antwoorden op de schriftelijke vragen van het lid Hachchi (D66) over bewerkte testresultaten van de F-35 (ingezonden 22 januari 2015 met kenmerk 2015Z00983).

1

Heeft u kennisgenomen van het bericht 'F-35 Program Massages Flight Test Results' ¹⁾

Ja.

2

Klopt het dat verbetering in de testresultaten van het F-35 programma vooral komt door een andere manier van tellen en verwerken van resultaten?

3

Zo ja, is er dan wel sprake van een verbetering?

4

Bent u op de hoogte gebracht van deze zogenaamde verbetering van de testresultaten? Zo nee, waarom niet? Zo ja, waarom heeft u het niet nodig geacht dit met de Kamer te delen?

5

Indien de testresultaten niet anders zouden zijn geteld en verwerkt, wat is dan de werkelijke vooruitgang?

Het bericht verwijst naar een passage in het jaarlijkse rapport van de *Director Operational Test & Evaluation* (DOT&E) van het Pentagon over de voortgang van alle grote wapenprogramma's, waaronder de F-35. Het rapport verscheen op 20 januari jl. Het deel over het F-35 programma beslaat 34 pagina's en gaat onder meer in op de voortgang van het vliegtestprogramma, het grondtestprogramma, de tests op het gebied van integratie van wapens en de kwetsbaarheid voor vijandelijke projectielen, de operationele bruikbaarheid. Het sluit af met aanbevelingen.

In de paragraaf over de operationele bruikbaarheid (Engels: *operational suitability*), gaat de DOT&E in op de beschikbaarheid (*availability*) van toestellen en de bedrijfszekerheid (*reliability*). Hij beschrijft dat de beschikbaarheid van toestellen nog achterblijft bij de doelstelling, maar dat deze de laatste maanden wel een stijgende lijn laat zien. Ten aanzien van de bedrijfszekerheid bevat het rapport een beschrijving van vier parameters die de bedrijfszekerheid uitdrukken. Voor deze vier parameters bevat het rapport tabellen met de huidige waarden, de waarden van één jaar geleden, en de streefwaarde. Hieruit blijkt dat de bedrijfszekerheid een verbetering vertoont ten opzichte van één jaar geleden.

De parameter die de sterkste verbetering toont, is de *Mean Flight Hours Between Failure – Design Controllable* (MFHBF_DC). Nu al wordt 95 tot 150 procent van de streefwaarde behaald. De DOT&E beschrijft welke oorzaken hieraan mogelijk ten grondslag liggen. Hij wijst erop dat een deel van de verbetering van deze parameter kan worden toegeschreven aan de manier waarop het F-35 programma storingen telt en verwerkt. Hij wijst er verder op dat de verbetering ook kan worden verklaard door een werkelijke toename van de bedrijfszekerheid, betere training van het onderhoudspersoneel of een onjuiste categorisering in het verleden. In welke mate ieder van deze aspecten bijdraagt aan het verbeterde

resultaat, maakt het rapport niet duidelijk. Het F-35 *Joint Program Office* heeft de F-35 partnerlanden vooraf geïnformeerd over de publicatie van het rapport. Daarbij is geen informatie verstrekt over de inhoud van het rapport en ook niet over de verbetering van deze parameter.

Overigens gaat het er uiteindelijk om of een toestel beschikbaar is om te vliegen. Dat wordt met een andere parameter gemeten, namelijk de *Aircraft Availability* ofwel de gemiddelde beschikbaarheid van toestellen. Deze is sinds oktober jl. sterk verbeterd en ligt nu boven de 50 procent. Uiteindelijk moet deze parameter boven de 80 procent uitkomen.

6

Klopt het dat er problemen zijn met het onzichtbaar maken (stealth) van de F-35? Zo ja, wat is daarvoor de oplossing?

Er is geen sprake van problemen met de *stealth* eigenschappen van het toestel. Het rapport wijst er slechts op dat de *stealth coating* in het algemeen pas na 48 uur voldoende uitgehard is. Alternatieve middelen die al na twaalf uur voldoende zijn uitgehard, zijn intussen beschikbaar. Toepassing van deze alternatieve middelen zorgt voor een kortere reparatietijd van de toestellen.

1) <http://www.defense-aerospace.com/cgi-bin/client/modele.pl?shop=dae&modele=feature&prod=160338&cat=5.1>.